

Inbreng Algemene Onderwijsbond

Goedemiddag allemaal, mijn naam is Rob Hommen en ik ben hoofdbestuurder van de Algemene Onderwijsbond en ben drie dagen per week verbonden aan Lyceum Schöndeln in Roermond als docent en afdelingsleider.

De Algemene Onderwijsbond is met zo'n 83.000 leden de grootste onderwijsvakbond. Tegen de trend in groeien wij en trekken we jonge leden. Waarschijnlijk omdat we ons buiten de 'standaard'-zaken waar een vakbond zich mee bezig houdt (zoals juridische ondersteuning bij conflicten en het afsluiten van cao's) ook bezig houden met het onderwijs zelf en actuele thema's. Zo ook het thema twee werelden, twee werkelijkheden.

Wat wij zien in het hedendaagse onderwijs is dat de wereld van leerlingen en studenten extreem groot is geworden door invloed van social-media. Via deze kanalen komt veel informatie binnen en elk maatschappelijk thema zorgt er op deze manier voor dat er groepen ontstaan in de klas. De snelheid waarmee deze berichten de klas inkomen zorgen ervoor dat docenten op korte termijn moeten kunnen schakelen, waarbij de docent zelf nauwelijks tijd krijgt om zelf kritisch te zijn en de berichtgeving een plek kan geven. De dagelijkse onderwijspraktijk blijft gewoon doorgaan.

Voorbeelden vanuit mijn beroepspraktijk zijn:

De aanslagen in Brussel kwamen binnen 10 minuten tijd binnen in het klaslokaal doormiddel van pushberichten. Uitspraken van bekende Nederlanders over o.a. de zwarte pietendiscussie komen met grote regelmaat voorbij op social-media. Maatschappelijke thema's over vluchtelingen worden door bepaalde media geframed en nadien door leerlingen in een profielwerkstukken gebruikt. De 2 meiden in kwestie concludeerde vandaar uit dat de grenzen dicht moeten en de vluchtelingen die al in Nederland waren terug moesten. "Ze pakken onze banen en huizen af". Zonder schroom werd dit ingeleverd bij een docent maatschappijleer afkomstig uit Afghanistan.

Wij zien dat docenten en schoolleiding heel veel signaleren bij leerlingen. Steeds in de context van het onderwijsproces. Scholen hebben hierover intern duidelijke afspraken en routes over de zorg die zij voor iedere leerlingen aanbieden. Burgerschap moet vorm krijgen binnen de opdracht van de leraar en binnen de kaders van het onderwijskundig beleid van de instelling. De instelling moet verantwoordelijkheid dragen voor het pedagogisch, didactisch en vakinhoudelijk proces. De AOb is op basis hiervan dan ook van mening dat het signaleren en zelfs opsporen van radicalisering niet binnen de opdracht valt en dus geen expliciete taak van de leraar kan of behoort te zijn. Daarnaast kan een dergelijke signaleringstaak leiden tot verschillende ongewenste effecten. Het toewijzen van een signalerende taak aan de leraar inzake radicalisering is problematisch om twee redenen: het signaleren van radicalisering vereist kennis en kunde waarover de leraar onvoldoende beschikt. Daarnaast vergroot het de kans op stigmatisering en discriminatie.

Een leraar heeft in vrijwel alle gevallen te weinig inzicht en overzicht om te kunnen vaststellen of er sprake is van radicalisering. Zo is vanuit het beperkte schoolperspectief - de leraar weet namelijk vrijwel niets over het leven dat de jongere leidt buiten de school - moeilijk om signalen goed te interpreteren. Daarnaast kan een leraar, zonder uitvoerig psychologisch onderzoek, niet vaststellen of er sprake is van radicalisering of van 'gewoon' pubergedrag. Immers, ook 'gewone' pubers nemen in de pubertijd vaak zeer extreme standpunten in en laten extreem gedrag zien. Mede hierdoor verwordt het vaststellen van radicalisering eerder tot een mening dan een feitelijke vaststelling.

De AOb is dan ook van mening dat, vanwege de onmogelijkheid van een feitelijke uitspraak over de mate van radicalisering van de leerling en in het belang van de veiligheid van de leerling, klas en de leraar zelf, er terughoudendheid dient te worden betracht met het label 'radicalisering'.

Wij zien dat verschillende instanties de scholen in willen komen voor eigen gerief. Van wijkteams, politie, gemeente e.d.. Ondersteuning op beleid is welkom, maar de school is er niet om de opdracht van wijkteam, politie of gemeente uit te voeren. Scholen werken reeds samen in veiligheidsregio's. N.a.v. signaleringen op onderwijskundig vlak kunnen leerlingen besproken worden en zo in beeld komen binnen de veiligheidsregio. Aan dit overleg zal een docent of mentor nooit deelnemen. De AOb is van mening dat ondoordacht met instanties samenwerken kan leiden tot problemen voor docenten. De privacy en veiligheid voor deelnemers aan het onderwijsproces kunnen in gevaar komen. Docenten zijn ook niet op de hoogte welke gevolgen de samenwerking met externe instanties kan hebben.

De vraag rijst of en wat de leraar dan *wel* kan bieden bij radicalisering. Onderzoek stelt dat met name factoren als geringe binding met gemeenschappen, stigmatisering en relatieve deprivatie, een bijdrage kunnen leveren aan radicalisering.

Mede daarom kunnen scholen zich beter richten op een inclusieve aanpak, zoals het creëren van een gemeenschapsgevoel door samenwerkend leren, en het ontwikkelen van democratische en rechtvaardige gemeenschappen dan op het nadruk leggen op assimilatie en controle. Voor scholen die willen werken aan sociale binding is het aan te raden dat zij proberen een leefgemeenschap te vormen met respect voor elkaar, sociale binding, hoge verwachtingen van leerlingen en oprechte nieuwsgierigheid naar elkaars achtergronden en overtuigingen .

Een veilig klassenklimaat, dat wordt gekenmerkt door deze elementen, vormt de belangrijkste basis vormt voor een inclusieve benadering van leerlingen. Dit wil zeggen: een klas waar iedereen deel van uitmaakt, waarin een klimaat wordt gecreëerd van hoor en wederhoor, respect en ruimte om anders te zijn en waarbinnen altijd ruimte is voor een dialoog.

Het investeren in een dergelijk klassenklimaat past *wel* in de professionele opdracht van de leraar. Dit vereist echter wel dat leraren hiervoor voldoende tijd en ruimte hebben en dat is niet het geval wanneer zij elke keer probleemeigenaar worden gemaakt van een nieuw maatschappelijk vraagstuk. De AOb maakt zich zorgen over de verschillende ministeries die invloed willen uitoefenen op het onderwijsproces. Zo zien wij dat het ministerie van onderwijs inzet op burgerschap, het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid de expertise unit sociale stabiliteit heeft, het ministerie van veiligheid en justitie aandringt op signalering. Al deze ministeries willen iets van de docenten, maar spreken niet met het onderwijsveld en leggen van bovenaf op. Ook zien wij dat ministeries tools ontwikkelen speciaal voor o.a. het onderwijs die totaal niet in de taal van onderwijs zijn gemaakt en waar onvoldoende onderbouwing van de behoeften van het onderwijs in kaart zijn gebracht.

De AOb vraagt aan de kamer om tijd en ruimte voor de preventieve rol van de huidige docenten. Voor een inclusieve invulling van school is er behoefte aan een divers personeelsbestand. Hiervoor moet het opleidingsperspectief en de aantrekkelijkheid van het beroep verbeterd worden voor alle jong volwassenen, dus ook jongeren van kleur.

Rob Hommen

Hoofdbestuurder groepen Algemene Onderwijsbond met in portefeuille de groep Kleurrijk